

"Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Cumhuriyetin Nitelikleri" başlıklı 2. maddesinde; "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." hükmüne, "Mülkiyet Hakkı" başlıklı 35. maddesinde; "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz." hükmüne yer verilmiştir.

4733 sayılı Tütün, Tütün Mamülleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun'un "Cezai Hükümler" başlıklı 8. maddesinin 5. fıkrasının g bendinde; "Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından satış belgesi almadan tütün mamülleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerin toptan satışını yapanlara ellibin Yeni Türk Lirası; perakende satışını yapanlara ise beşbin Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir." hükmüne, 8. maddesinin 13. fıkrasında; "Bu Kanuna göre idari para cezalarının veya idari yaptırımların uygulanması, bu Kanunun diğer hükümlerinin ve diğer kanunlarda yer alan ceza ve tedbirlerin uygulanmasına engel teşkil etmez."

4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu'nun 6. maddesinin 5. fıkrasında; "Alkollü içkiler, otomatik satış makineleri ile satılamaz, her nevi oyun makineleri veya farklı yöntemlerle oyun ve bahse konu edilemez. Bu ürünler basın ve yayın yoluyla tüketicilere satılamaz ve posta ile satış yöntemi kullanılarak gönderilemez. Alkollü içkiler, 22:00 ila 06:00 saatleri arasında perakende olarak satılamaz." hükmüne, 7. maddesinin 1. fıkrasında; "Bu Kanunun 6. maddesinin (...) Beşinci fıkrasının üçüncü cümlesindeki yasağa aykırı hareket edenlere, altmış beş bin Türk Lirasından üç yüz yirmi bin Türk Lirasına kadar, idari para cezası verilir." hükümlerine yer verilmiştir.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "İçtima" başlıklı 15. maddesinin 1. fıkrasında; "Bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idarî para cezası öngörülmüşse, en ağır idarî para cezası verilir. Bu kabahatlerle ilgili olarak kanunda idarî para cezasından başka idarî yaptırımlar da öngörülmüş ise, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilir." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinden; meydana gelen alkol satma fiili nedeniyle 4733 sayılı Kanun'a göre kabahatin oluşması ve cezanın tecziye edilmesi durumunda dahi, aynı fiilden kaynaklı başka bir Kanun'a dayanarak ceza tecziye edilmesi yolunun açık olduğu anlaşılmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden; İlçe Emniyet Müdürlüğü asayiş Büro Amirliği 84-44 ekibi olarak devriye görevinde bulunduğu sırada 09/07/2025 tarih ve 23.00 sıralarında Pansiyon isimli işletme içerisinde eline siyah poşet bulunan bir erkek şahsın çıkış yaptığı, şahsa (M.S.K.) elindeki poşetin içerisinde ne olduğu sorulduğunda Pansiyon isimli işletmeden alkol satın aldığını beyan ettiği, elinde bulunan poşet incelendiğinde 3 adet kapalı 50 CL 100 Malt Gold ibareli kahve renkli cam şişede soğuk olarak bulunan alkollü biranın görüldüğü, Pansiyon isimli işletmeye girilerek kendisini çalışan ve işletme sahibi'ın oğlu olarak tanıtan A.D.K'ya satmış olduğu 3 adet kapalı 50 CL 100 Malt Gold ibareli kahve renkli cam şişede soğuk olarak bulunan alkollü bira ile ilgili bilgi fişi sorulduğunda bilgi fişini ibraz edemeyeceğini beyan ettiği, yine aynı tarih ve saatte elinde siyah poşet olan diğer bir erkek şahsa (M.S.Ç.) elindeki poşetin içerisinde ne olduğu sorulduğunda Pansiyon isimli işletmeden alkol satın aldığını beyan ettiği, siyah poşet incelendiğinde 1 adet kapalı

teneke içerisinde 237 ML Shot ibareli kırmızı renkli soğuk olarak bulunan alkollü bira ile 1 adet kapalı teneke içerisinde 50 CL Gold ibareli sarı kahve karışım renkli soğuk olarak bulunan alkollü bira görüldüğü, Pansiyon isimli işletmeye girilerek kendisini çalışan ve işletme sahibi İhsan Kılıç'ın oğlu olarak tanıtan A.D.K'ya satmış olduğu alkollü içkilerin bilgi fişi sorulduğunda bilgi fişi faturasının olmadığı, ibraz edemeyeceğini beyan ettiğinin tutanağa bağlandığı, bu tutanak doğrultusunda 11/07/2025 tarih ve E-...2025071114412263072 sayılı Kaymakamlığı İlçe Emniyet Müdürlüğü işlemi ile 09/07/2025 tarih ve 23.10 sıralarında Mahallesi, 7001 Sokak, No:16/b sayılı adreste faaliyet gösteren Pansiyon isimli işyerinin 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler Hisarı Kanunu'nun 6. maddesinin 5. fıkrasının ihlal edildiğinin İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğüne bildirildiği, 11/07/2025 tarih E-...20194346 sayılı Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından bu hususların Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne bildirildiği, bu doğrultuda 05/08/2025 tarih ve E-...20458785 sayılı Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü yazısı ile 4250 sayılı Kanun'un 6. maddesinin 5. fıkrası uyarınca işlemlerin sürdüğü aynı zamanda bahse konu işyerine ait Alkollü İçki Perakende Satış Belgesi bulunmaması nedeniyle, 4733 sayılı Kanun'un 8. maddesinin 5. fıkrasının (g) bendinde belirtilen hükmü gereğince idari yaptırımın uygulanması gerektiğinin bildirildiği, bu doğrultuda davaya konu 4733 Sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun'un 8/5-g maddesi uyarınca "Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında satış belgesi almadan tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkilerin toptan satışını yapanlara (...) idari para cezası verilir" 120.482,00-TL idari para cezası verilmesine ilişkin 09/07/2025 tarih ve 2025081199EGM0355998 sayılı Kaymakamlığı işleminin tesis edilmesi üzerine tesis edilen bu işlemin iptali istemiyle görülmekte olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta; davacının iddia edilen fiili nedeniyle hem 04/08/2025 tarih ve E-...20390345 sayılı Tarım ve Orman Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı'nın kararı ile 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu'nun 6. maddesinin 5. fıkrasının ihlal edilmesi nedeniyle aynı Kanun'un 7. maddesinin 1. fıkrasının f bendinde yer alan hüküm uyarınca 491.122,00-TL idari para cezasının tecziye edildiği, hem de 4733 Sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun'un 8/5-g maddesinin ihlal edilmesi nedeniyle 120.482,00-TL idari para cezasının tecziye edildiği görülmektedir.

İhtilafta; 04/08/2025 tarih ve E-...20390345 sayılı Tarım ve Orman Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı'nın kararı ile 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu'nun 6. maddesinin 5. fıkrasının ihlal edilmesi nedeniyle aynı Kanun'un 7. maddesinin 1. fıkrasının f bendinde yer alan hüküm uyarınca işletmesinin sahibi davacıya 491.122,00-TL idari para cezasının uygulanması işlemine karşı Sulh Ceza Hakimliğine başvurularak itiraz edildiği, 2025/1310 Değişik İş Numaralı dosyada; "(...) Tüm dosya kapsamı değerlendirildiğinde; 09/07/2025 günü saat 23.00 ve 23.10 sıralarında devriye görevini ifa eden İlçe Emniyet Müdürlüğüne bağlı ekiplerce,Mah. 7001 Nolu Sok. No:16/B adresinde bulunan iş yerinde ismi olay sebebiyle ile öğrenilen M.S.K. İsimli şahsa 300 TL karşılığında 3 adet Tuborg marka alkollü içki satışı yapıldığı, yine M.S.Ç. İsimli şahsa 2 adet Tuborg marka alkollü içki satışı yapıldığı tespit edilmiş olup, yasal saatler dışında alkol satışı gerçekleştirildiğinin anlaşılması üzerine idari para cezası düzenlendiği, gerek cevabi yazıda sunulan tutanak, tutanakta A.D.K.'nın imzası, alkol alan M.S.K.'nın imzası hep birlikte değerlendirildiğinde idari yaptırım karar tutanağının usul ve yasaya uygun olduğu anlaşılmakla yapılan itirazın reddine karar verilerek hüküm kurulmuştur. (...)" gerekçesiyle itirazın reddedildiği, bu karara karşı 2. Sulh Ceza Hakimliğine başvurulduğu, 2. Sulh Ceza Hakimliğinde yer alan 2025/3971 Değişik İş Numaralı dosyada; Sulh Ceza Hakimliği kararına yapılan itirazın kesin olarak reddine karar verildiği görülmektedir.

Öncelikle, davacı tarafından alkol satma eyleminin gerçekleştirilmesi sebebiyle; 4733 Sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun'un 8/5-g maddesi uyarınca satış belgesi olmadan alkol satışı yapılmasından kaynaklı tesis edilen idari para cezası ve 4250 sayılı Kanun'un 6. maddesinin 5. fıkrası uyarınca tesis edilen idari para cezasının tek bir alkol satma eyleminden kaynaklı iki ayrı idari para cezası verildiği hususunu açıklığa kavuşturmak gerekir. Ceza Hukuku'nda Suç tekliği ile suç çokluğu arasındaki ayrım, yalnızca hareketin ya da meydana gelen neticenin sayısına dayanılarak belirlenemez. Zira kanun koyucu, ceza kanununda yer alan fikrî içtima hâlinde tek bir fiil ile birden fazla suçun işlenebileceğini açıkça kabul etmektedir. Bu durum, fiilin sayısının suç sayısını otomatik olarak belirlemediğini göstermektedir. Dolayısıyla suçların sayısının tespitinde esas alınması gereken ölçüt, fiilin kaç defa gerçekleştirildiği değil; ceza normlarının emredici veya yasaklayıcı hükümlerinin ihlal edilip edilmediğidir. Başka bir ifadeyle, haksızlığın tüm unsurlarını bünyesinde barındıran her bir kanuni tipin ihlali, ayrı bir suçun varlığına işaret eder. Buna karşılık fiil tekliği ile fiil çokluğu arasındaki ayrım da belirleyici olan unsur harekettir. Tek bir hareketin söz konusu olduğu durumlarda, fiilin de tek olduğu kabul edilmelidir. Ancak bu tek fiil, birden fazla ceza normunu ihlal ediyorsa, tek hareket ve tek fiil bulunmasına rağmen birden fazla suçun meydana gelmesi mümkündür. (KOCA Mahmut/ÜZÜLMEZ İlhan.10.Bası, s.499) 4. Ceza Dairesi'nin 17/05/2021 tarih ve E:2020/4672, K:2021/13886 sayılı kararında da; failin av tüfeği ile birlikte "vururum lan seni" diyerek tehditte bulunduktan sonra av tüfeğiyle havaya bir el ateş etmesi eyleminin, silahla tehdit ve genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçlarını oluşturduğu, ancak TCK'nın 44. maddesinde düzenlenen fikri içtima hükümleri uyarınca, sanığın sadece daha ağır cezayı gerektiren tehdit suçundan cezalandırılması gerekirken sanık hakkında tehdit suçu yanında genel güvenliği tehlikeye sokmasına ilişkin eylemden kaynaklı ceza verilmesine yer olmadığı karar verilmesi nedeniyle hükmün bozulmasına karar vermiştir. Kabahatler Kanunu uyarınca uygulanan içtima hükümlerinde de Ceza Hukuku'nda yer alan fikri içtima hükümleri benimsenmiştir.

Kabahat olarak bu duruma örnek verilmesi gerekirse; 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu'nun 47. maddesinin (b) bendinde, menşee şahadetnamesiz ve veteriner sağlık raporsuz olup menşee ile menşeeinde salgın hastalık olmadığı tespit edilen hayvanları naklederken veya naklettirirken görevliler tarafından yakalanan veya ele geçirilen hayvan sahiplerine yediyüzelli Türk Lirası idari para cezası verileceği belirtilmektedir. Aynı maddenin bir başka bendinde ise menşee şahadetnamesi veya veteriner sağlık raporu olmayan hayvan ve hayvan maddelerini taşıyan nakil vasıtalarının sahiplerine beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verileceği belirtilmiştir. Böyle bir durumda hayvan naklederken yakalanan kişi, hem hayvanların sahibi hem de vasıtanın sahibi ise belirtilen iki ayrı kabahati tek fiil ile işlediğinden cezası ağır olan kabahatten dolayı cezalandırılacaktır. (Güçlü, a.g.e., s.63; Ülviye Müjde Çoban, Kabahatler Kanunundaki İdari Para Cezaları, Konya, 2009, s.20). Sonuç olarak işbu davada da isimli işletme de yapıldığı iddia edilen alkol satma eylemi üzerine iki ayrı Kanun'a göre idari para cezası tecziyesi işlemine, alkol satma eyleminin tek bir fiil olduğu hususunun açık ve net olduğu anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Hukuk devletinde ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirlerine ilişkin kurallar, Anayasa'ya aykırı olmamak üzere ülkenin sosyal, kültürel yapısı, ahlaki değerleri ve ekonomik

hayatın gereksinimlerini gözönüne alan suç politikasına göre belirlenir. Kanun koyucu, izlediği suç politikası gereği cezalandırma yetkisini kullanırken toplumda hangi eylemlerin suç sayılacağı, bunun hangi tür ve ölçüdeki ceza yaptırımını ile karşılanacağı, nelerin ağırlaştırıcı veya hafifletici sebep olarak kabul edilebileceği konularında takdir yetkisine sahiptir. Kanun koyucunun bu konudaki tercih ve takdirinin yerindeliliğinin incelenmesi, anayasal denetimin kapsamı dışında kalmaktadır. Bununla birlikte hukuk devleti ve ölçülülük ilkeleri gereğince bu yöndeki düzenlemelerde öngörülen yaptırım, insan onuruna aykırı bulunmamalı ve suçla yaptırım arasında bir ölçüsüzlüğe yol açmamalıdır. Ölçülülük ilkesinin denetimi ise sadece farklı hukuki değerleri koruyan suç tiplerinin ceza türleri ve miktarları kıyaslanarak yapılamaz.

Hukuk devleti ilkesi ve ceza hukukunun temel ilkeleri arasında yer alan aynı fiilden dolayı iki kez yargılama olmaz (non bis in idem) ilkesi gereğince kişi aynı fiil nedeniyle birden fazla yargılanamaz ve cezalandırılmaz. Bu ilke dolaylı olarak CMK'nın 223. maddesinin yedinci fıkrasında, "Aynı fiil nedeniyle, aynı sanık için önceden verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava varsa davanın reddine karar verilir" şeklinde yer almaktadır. Aynı şekilde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 7 numaralı Ek Protokolü'nün 4. maddesinin birinci fıkrasında da, "Hiç kimse bir devletin ceza yargılaması usulüne ve yasaya uygun olarak kesin bir hükümle mahkûm edildiği ya da beraat ettiği bir suçtan dolayı aynı devletin yargısal yetkisi altındaki yargılama usulleri çerçevesinde yeniden yargılanamaz veya mahkûm edilemez" denilerek, "non bis in idem" ilkesine yer verilmiştir. Anayasa Mahkemesi de hukuk devleti ve ceza hukuku ilkeleri gereği kişi aynı eylem nedeniyle birden fazla yargılanmaz ve cezalandırılmaz" diyerek, ilkenin hukuk devleti ve ceza hukukuna ait bir ilke olduğunu ifade etmiştir.

Kişi işlediği tek bir fiil ile birden farklı hukuk disiplinlerinde yer alan suçların oluşmasına sebep olabilecek ise de "non bis in idem" kuralı gereğince 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "İçtima" başlıklı 15. maddesi gereği en ağır idari para cezası verilmesi gerekir.

Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir" denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda, mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı ayni hakların ve fikrî hakların yanı sıra, icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (Mahmut Duran ve diğerleri, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

Yukarıda yer verilen alkol satma eyleminin iki farklı Kanun'da yer alan kuralı ihlal ettiği iddiası düşünüldüğünde, davacının tek eylemi sebebiyle iki ayrı kabahat işlediği, bu iki ayrı kabahatin tek fiil ile işlenmesi sebebiyle 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 15. maddesi uyarınca en ağır olan idari para cezası verilmesi gerekirken, 4733 sayılı Kanun ile 4250 sayılı Kanun uyarınca ayrı ayrı idari para cezası verildiği, ayrı ayrı ceza verilmesine de 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamülleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun'un 8. maddesinin 13. fıkrasında; "Bu Kanuna göre idari para cezalarının veya idari yaptırımların uygulanması, bu Kanunun diğer hükümlerinin ve diğer kanunlarda yer alan ceza ve tedbirlerin uygulanmasına engel teşkil etmez." yer alan düzenlemenin cevaz verdiği görüldüğünden, tek eylem/fiil sebebiyle iki ayrı idari para cezası verilmesi yolunu meşru kılan 4733 sayılı Kanun'un 8. maddesinin 13. fıkrasında yer alan Kanun hükmünün Anayasa'da yer alan hukuk devleti ilkesini (Non bis in idem) ve mülkiyet hakkını ihlal etmektedir.

Bu sebeplerle; 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamülleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun'un 8. maddesinin 13. fıkrasında; "Bu Kanuna göre idari para cezalarının veya idari yaptırımların uygulanması, bu Kanunun diğer hükümlerinin ve diğer kanunlarda yer alan ceza ve tedbirlerin uygulanmasına engel teşkil etmez." yer alan düzenlemenin "(...) idari para cezalarının (...) uygulanması (...) diğer kanunlarda yer alan cezaların (...) uygulanmasına engel teşkil etmez" kısmının Anayasa'nın 2. ve 35.maddelerine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu ile 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun arasında özel kanun–genel kanun ilişkisi çerçevesinde yapılan değerlendirmede, 4733 sayılı Kanun'un 5326 sayılı Kanun'a kıyasla özel kanun niteliğinde olduğu ve bu nedenle ortaya çıkan uyuşmazlıklarda öncelikle uygulanması gerektiği hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Ancak, iptali talep edilen 4733 sayılı Kanun'un 8. maddesinin 13. fıkrasında yer alan düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğunun düşünülmesi sebebiyle, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen bir normun somut uyuşmazlıklarda uygulanmasının hukuka uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle;

1- 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamülleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine dair Kanun'un 8. maddesinin 13. fıkrasında yer alan; "Bu Kanuna göre idari para cezalarının veya idari yaptırımların uygulanması, bu Kanunun diğer hükümlerinin ve diğer kanunlarda yer alan ceza ve tedbirlerin uygulanmasına engel teşkil etmez." Kanun hükmünün, "(...) idari para cezalarının (...) uygulanması (...) diğer kanunlarda yer alan cezaların (...) uygulanmasına engel teşkil etmez" kısmının 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. ve 35. maddelerine aykırı olduğu sonucuna varılması nedeniyle, bu düzenlemenin belirtilen sebeplerle yahut 6216 sayılı Kanun'un 43/3. maddesi kapsamında değerlendirilebilecek başka nedenlerle iptaline karar verilmesi talebiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına,

2- Dava dosyasının ve karara dayanak görüşme tutanağının, onaylı bir örneği ile iş bu kararın aslının Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine, Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara kadar 5 ay süre ile davanın geri bırakılmasına, bu süre içerisinde Anayasa Mahkemesi'nce bir karar verilmemesi halinde, mevcut mevzuat hükümleri ile dosyadaki bilgi ve belgelere karar verileceğinin taraflara bildirilmesine, 30/01/2026 tarihinde karar verildi.”